

MAASEUTUVERKOSTO

2011

Suomen maaseutuverkoston vuosikertomus 2010

Suomen maaseutuverkoston vuosikertomus 2010

Sisällys

1. AVAINTIETOJA 2010	3
2. KATSAUS VUOTEEN 2010	5
3. HALLINTO JA ORGANISAATIO	6
3.1. Maaseutuverkoston ohjausryhmä	6
3.2. Maaseutuverkoston työryhmät	7
Alueiden välisen yhteistyön ryhmä (työkieli ruotsi)	7
Innovaatiotyöryhmä	7
Leader-työryhmä	8
3.3. Maaseutuverkostoyksikön henkilöstö	8
4. KATSAUKSET TEHTÄVÄALUEITTAIN	9
4.1. Verkostoituminen	9
4.2. Viestintä	9
4.3. Koulutus	14
4.4. Hyvien käytäntöjen kerääminen ja levittäminen	18
4.5. Kansainvälinen ja alueiden välinen yhteistyö	18
4.5.1. Koulutukset	18
4.5.2. Euroopan maaseutuverkosto	19
4.5.3. Itämeren alueen yhteistyö	20
4.5.4. Opintomatkat	20
4.5.5. Alueiden välinen yhteistyö Suomessa	21
5. YMPÄRISTÖTEEMAVUOSI PÄHKINÄNKUORESSA	22
6. TALOUSKATSAUS	24
LIITE 1.	25

1. Avaintietoja 2010

- › **OPPIVA VERKOSTO.** Maaseutuverkoston tapahtumiin osallistui vuoden aikana 4 462 henkilöä. Kaikkiaan järjestettiin 91 eri verkostotapahtumaa eri puolella Suomea. Lisäksi organisoitiin 4 opintomatkaa.
- › **SÄHKÖISTÄ VIESTINTÄÄ.** Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ajankohtaisista asioista tiedotettiin aktiivisesti Maaseutu.fi- ja Landsbygd.fi-sivustoilla. Englanninkielisten Rural.fi-sivujen uudistus valmistui toukokuussa.
- › **JULKAISUSARJA.** Erityisesti ympäristöteemavuoden tarpeisiin tuotettiin Vaihtoehtoja pellon käyttöön -opas ja uusi Kosteikkohoitokortti. Lisäksi tuotettiin yhteistyössä Birdlife Suomen kanssa päivitettyt lisäpainokset oppaista Oma maa mansikka ja Viljelmien siipiveikot.
- › **YMPÄRISTÖTEEMAVUOSI.** Teemavuosi käynnistyi avajaisseminaarilla helmikuussa. Ympäristöasiaa jalkautettiin alueille koko maan kattaneella ympäristökiertueella ja koululaisille suunnatulla kampanjalla.
- › **HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ.** Vuonna 2010 toteutettiin ensi kertaa Parhaat käytännöt -kilpailu, joka huipentui voittajien palkitsemiseen Maaseutugaalassa lokakuussa.
- › **MESSUNÄKYVYYTTÄ.** Maaseutuverkosto oli esillä Sarka-messuilla, Farmari Suomen maatalousnäytelyssä ja KoneAgriassa.
- › **KANSAINVÄLISYYS.** Uusia kansainvälisiä yhteyksiä on luotu aktiivisesti, mikä näkyy mm. lisääntyneissä hankepartnerihauissa. Euroopan maaseutuverkoston työssä on lisätty temaattista kokemusten ja osaamisen vaihtoa.

Maaseutuverkoston visio

Maaseutuverkosto on vuonna 2013 luja ja joustava maaseudun kehittäjien verkosto, maaseudun edun tekijä.

Maaseutuverkostoyksikön toiminta-ajatus

Maaseutuverkostoyksikkö energisoi maaseututoimijoiden välisiä yhteyksiä ja tehostaa osaamisen välittymistä maaseudun kehittämiseksi.

Maaseutuverkostoyksikön visio

Maaseutuverkostoyksikkö on vuonna 2013 lisännyt maaseututoimijoiden yhteisen tekemisen meininkiä niin, että maaseutuohjelmat on hyödynnetty täysimittaisesti.

Palveluperiaatteet

Avoimuus
Luotettavuus
Osallistavuus
Osaava ennakointi
Myönteisyys
Tasapuolisuus ja palveluhenkisyys
Tekemisen meininki

2. Katsaus vuoteen 2010

Maaseutuverkoston toiminnan suurimpana lisäarvona nähtiin keväällä toteutetun palautekyselyn perusteella monipuoliset koulutustapahtumat. Palautekyselyyn vastasi noin 200 maaseutuverkoston sidosryhmän toimijaa. Haasteina nähtiin erityisesti kansainvälistymisen edistäminen.

Vuoden 2010 aikana järjestettiin 91 maaseutuverkoston koulutustapahtumaa eri puolilla Suomea. Tapahtumien tärkeintä antia tiedon saannin lisäksi on toimijoiden yhteistyömahdollisuuksien rakentaminen ja vuorovaikutuksen lisääminen. Maaseutuverkoston koulutustapahtumissa kohtaavat ohjelman toimijat, jotka vievät asioita eteenpäin omassa työssään viljelijöille, yrittäjille ja muille maaseudun toimijoille. Tapahtumien määrää ei ole enää tarkoitus kasvattaa, vaan tulevina vuosina tavoitteena on entistäkin paremmin keskittyä sisältöjen luomiseen ja uusien toimijoiden verkostoimiseen.

Vuosi 2010 oli ympäristön teemavuosi. Vuoden aikana keskityttiin erityisesti maatalouden aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämiseen ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseen. Teemavuotta vietitiin eteenpäin muun muassa hyvin onnistuneen 26 tilaisuutta käsittävän ympäristökierueen ja peruskoululaisia aktivoineen koulukampanjan avulla. Ympäristöasiat vaativat pitkäjänteistä työtä, yhdessä vuodessa ei ympäristöä vielä paranneta, joten ympäristöasioihin panostaminen jatkuu maaseutuverkoston toiminnassa teemavuoden jälkeenkin.

Kuluvan ohjelmakauden puolivälin pylväs saavutettiin keväällä 2010. Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämissuunnitelman tuloksia tuotiin esille Parhaat käytännöt -kilpailun avulla. Kilpailun tavoitteena oli nostaa esille maaseudun monipuolista osaamista ja kekseliäitä ja yhteistyökykyisiä toimijoita ja yrittäjiä. Tulosten esittely huipentui Maaseutugaala 2010 -tapahtumaan Vanhalla Ylioppilastalolla Helsingissä. Ylioppilastalon arvokkaassa ja samalla rennossa tunnelmassa palkittiin vuoden 2010 Parhaat käytännöt Näkijän palloilla. Ensimmäinen maaseutugaala osoitti, että maaseudun kehittämistyössäkin on aihetta juhlaan arkisen työn lomassa.

Kansainvälistymisen edistämiseksi toimitettiin maaseutuverkoston puitteissa monipuolisesti vuoden aikana. Suomen toimintaryhmät tekevät myös aktiivista työtä kansainvälisen yhteistyön lisäämiseksi, josta esimerkkinä on, että Euroopan maaseutuverkostoyksikön, Contact Pointin, kokoamista hankepartnerihakuehdotuksista noin neljäsosa on suomalaisten ehdotuksia. Ongelmana on muiden maiden ohjelmatyön hidaskäynnistyminen kv-hankkeiden osalta, jolloin vastinpareja kv-hankkeiden osalta ei kovin helposti löydy.

Sähköisen viestinnän kehittämisessä merkittävää oli englanninkielisen Rural.fi-sivuston luominen. Rural.fi kertoo maaseudun kehittämistyöstä Suomessa ja toivottavasti osaltaan houkuttelee muiden maiden toimijoita luomaan yhteyksiä Euroopan pohjoisimpaan maahan.

Päivi Kujala

Maaseutuverkostoyksikön johtaja

3. Hallinto ja organisaatio

Maaseutuverkoston toimintaa koordinoi maaseutuverkostoyksikkö. Maaseutuverkostoyksikkö on hallinnollisesti maa- ja metsätalousministeriön maatalousosaston yksikkö, jonka toimipaikkana on Seinäjoki.

3.1. Maaseutuverkoston ohjausryhmä

Maaseutuverkoston ohjausryhmä kokoontui vuonna 2010 neljä kertaa: 16.2. Helsingissä, 26.5. Seinäjoella, 25.8. Kuopiossa ja 5.11. Helsingissä.

Ohjausryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Pekka Tahvanainen, yksikön päällikkö, Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Jäsenet:

Tiina Malm, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

(*Virva Terho*, ylitarkastaja, maa- ja metsätalousministeriö)

Sirpa Karjalainen, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

(*Leena Anttila*, ylitarkastaja, maa- ja metsätalousministeriö)

Petra Stenfors, ylitarkastaja, työ- ja elinkeinoministeriö

(*Harri Ahlgren*, ylitarkastaja, työ- ja elinkeinoministeriö)

Leena Tenhola, ylijohdaja, Maaseutuvirasto

(*Olli-Pekka Peltomäki*, osaston johtaja, Maaseutuvirasto)

Päivi Kujala, yksikönjohtaja, maaseutuverkostoyksikkö

(*Teemu Hauhia*, verkostovalmentaja, maaseutuverkostoyksikkö)

Christell Åström, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto

(*Jarkko Huovinen*, erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto)

Vuokko Mähönen, suunnittelija, Pohjois-Savon ELY-keskus

(*Irmeli Ahtela*, ylitarkastaja, Uudenmaan ELY-keskus)

Juha Ruippo, johtaja, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

(*Janne Pesonen*, kehittämisspäällikkö, Suomen Yrittäjät ry)

Rikard Korkman, asiamies, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf

(*Mia Wikström*, tiedottaja, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf)

Hannu Linjakumpu, yksikönpäällikkö, Lapin ELY-keskus

(*Tiina Suutari*, ryhmäpäällikkö, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus)

Tiina Valjus, hankekoordinaattori, Keski-Pohjanmaan liitto

(*Samu Rötkönen*, erikoissuunnittelija, Lapin liitto)

Antero Lehikoinen, toiminnanjohtaja, Joensuun seudun Leader-yhdistys

(*Jouni Korhonen*, toiminnanjohtaja, Vaara-Karjalan Leader-yhdistys)

Seppo Ojala, taloustirehtööri, Birdlife Suomi

(*Irina Herzon*, filosofian tohtori, Birdlife Suomi)

Hilkka Vihinen, professori, maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos, MTT

(*Päivi Eskelinen*, tutkija, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos RKTL, Jyväskylän riistan- ja kalantutkimus)

Christell Lindholm, koordinaattori, Ahvenanmaan maakunnan hallitus
(*Leif Franzell*, rahoituskäsittelijä, Ahvenanmaan maakunnan hallitus)

Risto Matti Niemi, pääsihteeri, Suomen Kylätoiminta ry
(*Niklas Ulfvens*, kehittämis- ja elinkeinopäällikkö, Pohjanmaan liitto;
syyskuusta lähtien *Heikki Konsala*, Leader-asiamies, Suomen kylätoiminta ry))

Markku Mäkelä, maaseutuasiamies, Maaseudun kehittäjät ry
(*Martti Kivivuori*, maaseutuasiamies, Maaseudun kehittäjät ry)

Liisa Niilola, toiminnanjohtaja, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry
(*Eeva Nurmi*, puheenjohtaja, ProAgria, Häme)

Eero Uusitalo, pääsihteeri, maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä
(*Ritva Pihlaja*, teemaryhmän sihteeri, maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä)

Lassi Uotila, johtaja, ProAgria Pirkanmaa
(*Henrik Ingo*, johtaja, ProAgria Svenska lantbrukssällskapens förbund)

Sihteeri *Sanna Puumala*, verkostosihteeri, maaseutuverkostoyksikkö

3.2. Maaseutuverkoston työryhmät

Maaseutuverkoston kolme työryhmää kokoontuivat seuraavasti:

Alueiden välisen yhteistyön ryhmä (työkieli ruotsi)

Työryhmä kokoontui vuoden 2010 aikana 30.3. ja 23.9. Helsingissä

SYTY, Risto Matti Niemi

Joutsenten reitti ry, Petri Rinne

Lapin Liitto, Paula Mikkola

SLC, Rikard Korkman

Österbottens förbund, Niklas Ulfvens

Ålands landskapsregering, Leif Franzell

Finska hushållningsällskapet, Jörgen Grandell

ELY-keskukset, Kaarlo Lepistö

maaseutuverkostoyksikkö, Hans Bergström

Innovaatiotyöryhmä

Työryhmä kokoontui vuoden 2010 aikana 11.2. Helsingissä ja teki opintomatkan 3.–5.5. Rural Nordic Future -seminaariin Upsalaan Ruotsiin.

Hämeen ammattikorkeakoulu, Tero Uusitalo

IPS-kylät, Pohjatuuli-yhtiö, Veli-Matti Karppinen

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti, Sami Kurki (MUA, Toivo Muilu)

Taiteilija / maanviljelijä, Osmo Rauhala

ProAgria Maaseutukeskusten liitto / Alueelliset ProAgriat, Pentti Meriläinen (Österbottens Svenska Lantbrukssällskap, Henrik Ingo)

maaseutuverkoston ohjausryhmän jäsen, Hilikka Vihinen (MTT)

maaseutuverkostoyksikkö, Teemu Hauhia

Leader-työryhmä

Työryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa: 18.–19.2. ja 17.–18.6.

YHYRES kehittämissyhdistys ry, Matti Jaskari (Pohjanmaa)

Etpähä ry, Jukka-Pekka Jauhiainen (Päijät-Häme)

PoKo ry, Juha Kolhinen (Pirkanmaa)

Ylä-Savon Veturi ry, Taina Väre (Pohjois-Savo)

Peräpohjolan Kehitys ry, Seija Argillander (Lappi)

I samma båt, Sami Heinonen (Varsinais-Suomi, ruotsinkieliset ryhmät)

Rieska-Leader ry, Tuula Aitto-oja (Pohjois-Pohjanmaa)

Nouseva Rannikkoseutu, Satu Sarin (Pohjois-Pohjanmaa)

Suomen kylätoiminta ry, Heikki Konsala

maaseutuverkoston ohjausryhmän edustaja, Christell Åström, Suomen Kuntaliitto

maaseutuverkostoyksikkö, Juha-Matti Markkola

3.3. Maaseutuverkostoyksikön henkilöstö

Maaseutuverkostoyksikön johtaja

Päivi Kujala, agronomi MMM

Nätverksombudsman (ruotsinkielinen verkostoasiamies)

Hans Bergström, Hum. kand.

Verkostotiedottaja

Kirsi Hakoniemi, FM

Verkostovalmentaja

Teemu Hauhia, KTM

Verkostokoordinaattori

Hanna Lilja, HTM, vanhempainvapaalla 29.5. alkaen

sijaisena 14.6. alkaen Krista Laurila, FM

Verkostoasiamies

Juha-Matti Markkola, metsänhoitaja MMM

Verkostosihteeri

Sanna Puumala, KTM

Valtionhallinnon harjoittelija, 3.5.–31.8.2010

Hanna-Leena Juntti, Jyväskylän yliopisto

Osa-aikainen suunnittelija 12.3.–5.11.2010

Mikko Mustakallio, agronomi MMM

4. Katsaukset tehtäväalueittain

4.1. Verkostoituminen

Maaseutuverkoston toiminnassa verkostoitumista edistetään verkostotapahtumien, muun muassa koulutusten, opintomatkojen ja maaseutuverkoston työryhmäkokousten kautta.

Verkosto-organisaatioiden tietotaitoa ja osaamista hyödynnetään työryhmätyöskentelyssä ja koulutustapahtumien suunnittelussa. Tapahtumien suunnittelussa laaja-alainen yhteistyö antaa hyvän pohjan tilaisuuksien onnistumiselle sekä eri toimijoiden yhteistyön syventämiselle.

Touko–kesäkuussa 2010 maaseutuverkostoyksikkö toteutti kyselyn, jonka kohderyhmänä olivat maaseutuverkoston toimijat. Kyselyssä kartoitettiin laajasti maaseutuverkoston verkostoitumisen kehittymistä tämän ohjelmakauden aikana. Kyselyn perusteella tarkennettiin verkoston toimintastrategiaa ja kerättiin taustatietoa myös tulevien koulutustapahtumien suunnittelun pohjaksi. Lisäksi marraskuussa tehtiin kevään palautekyselyä täydentävä kahdenkymmenen henkilön syvähaastattelu maaseutuverkoston toiminnasta.

Palautekyselyjen perusteella verkostoituminen ja yhteistyö ohjelman toimijoiden parissa on lisääntynyt kuluvalle ohjelmakaudella. Haasteena verkostoitumisen edistämässä on eri toimijoiden halukkuus ja oma aktiivisuus lisätä yhteistyötä muiden verkostotoimijoiden kanssa.

Maaseutuverkosto tarjoaa monia mahdollisuuksia yhteistyön lisäämiseksi, ja puitteet ovat myös edelleen kehitettävissä verkostoon osallistuvien toiveiden mukaisesti.

4.2. Viestintä

Vuonna 2010 maaseutuverkostoyksikkö viesti monin tavoin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteistä, tukijärjestelmistä ja niihin liittyvistä ajankohtaisista asioista. Kehittämisohjelmien tuloksista kerrottiin mm. Parhaat käytännöt 2010 -kilpailun muodossa. Tiedottamisen välineitä olivat muun muassa internet (www.maaseutu.fi, www.landsbygd.fi ja www.rural.fi) sekä sähköiset tiedotteet ja painetut julkaisut. Viestintää tehtiin yhteistyössä sidosryhmien ja maaseutuverkoston eri toimijoiden kanssa. Luonteeltaan viestintä oli aktiivista, avointa ja yleistajuista.

Vuonna 2010 viestinnässä keskityttiin ympäristöasioiden esille tuomiseen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ympäristöteemavuoden puitteissa. Valtakunnallista tunnettuutta maaseutuverkostoyksikön viestinnässä rakennettiin ympäristöteemavuoden lisäksi mm. koulutustilaisuuksien lehti-ilmoituksin sekä osallistumalla erilaisiin sidosryhmätilaisuuksiin ja messuille. Viestinnän kohderyhmiä olivat: jokainen kansalainen, maaseutuväestö, tuensaajat, ohjelmia toteuttavat tahot ja muiden Euroopan unionin jäsenmaiden maaseutuverkostoyksiköt.

Tiedottamista painotettiin ja kohdennettiin edelleen saadun palautteen ja toiveiden mukaisesti. Sähköisen viestinnän kehittämiskohteena oli vuorostaan englanninkielinen sivusto Rural.fi. Uudistusta suunniteltiin huolella, ja verkkosivuston kehittämiseen perustettiin erityinen projekti.

Haasteet viestintätavoitteiden saavuttamisessa

Vuonna 2010 viestintätöön haasteet liittyivät edelleen käytössä oleviin resursseihin. Maaseudun kehittäjiin ja laajan maaseutuverkoston toimijoiden viestintätarpeet ovat hyvin moninaiset. Maaseutuverkostossa tarvitaan sekä konkreettista viestinnän ”kättä pidempää” että koordinoivaa tukea viestinnän hoitamisessa.

Maaseutuverkoston viestinnän luonteeseen kuuluu niin moninainen materiaalin tuotanto, ajankohtaisista asioista tiedottaminen kuin myös koordinoiva viestintäapu.

Monipuolisen kehittämisohjelman laaja-alaisuus asettaa melkoiset haasteet tiedottamisen oikea-aikaisuudelle. Myös aktiivinen sidosryhmäyhteistyö näkyy joidenkin viestintäprosessien, esim. julkaisujen tuotannon, pitkissä valmistumisajoissa. Viestintätöiden toistuvana haasteena onkin oikea-aikaisuuden säilyttäminen tiukoista aikatauluvaatimuksista ja monista yhtäaikaisista, käsillä olevista viestintätehtävistä huolimatta.

Sähköisen viestinnän kehittämiseen on panostettu erityisesti. Kotisivujen julkaisujärjestelmän uusi versio toimi vuoden aikana melko hyvin, mikä näkyi sivuston yhä ajankohtaisempaan sisältöön. Kehittämisprojektin ansiosta käytettävyydeltään parantuneista Maaseutu.fi ja Landsbygd.fi-sivustoista saatiin runsaasti kiittävää palautetta. Uudistuneet sivustot ovat avanneet uusia sisältötuotannon mahdollisuuksia, mutta toisaalta sisältötuotannon ja päivitystyön resursseihin kaivattaisiin vahvistusta. Haasteeseen pyritään vastaamaan tarjoamalla alueellisille viestintäyhdyshenkilöille ja tiedotushankkeiden vetäjille kuukausittaiset Maaseutu.fi:n sisältötuotantovuorot.

Uutena viestinnän haasteena oli Parhaat käytännöt 2010 -kilpailuprosessin ja ensimmäisen Maaseutugaalan läpivieminen. Mittavan kilpailuprosessin valmistelu aloitettiin kilpailua varten perustetussa työryhmässä jo edellisen vuoden puolella. Reilun puolen vuoden mittainen valmistelu-aika oli kuitenkin varsin lyhyt, kun valmisteltiin Suomessa ensimmäisen kerran toteutettavaa kilpailua.

Internet

Maaseutu.fi-, Landsbygd.fi- ja Rural.fi-sivujen kehittämistyö

Vuonna 2010 sivustoille luotiin ja linkitettiin ajankohtaista tietoa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Kevään 2010 aikana kehitettiin Rural.fi-sivustoa vastaamaan uudistuneita Maaseutu.fi- ja Landsbygd.fi-sivustoja.

www.rural.fi:n uudistus valmistui toukokuussa. Erillisessä verkkoprojektissa oli mahdollista keskittyä erityisesti kansainvälisen yleisön kannalta oleellisen sisällön tuottamiseen uudistuvalla sivustolla. Sivuston rakenne muuttui, ilme raikastui ja sisältö monipuolistui. Rural.fi:n rakenne ja ulkoasu yhdenmukaistettiin uudistuneiden sivustojen mukaiseksi.

Rural.fi vastaa kansainvälistymisen tarpeeseen, joka on Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman viestinnän yksi keskeisistä lähtökohdista. Maaseudun kehittämisen kansainvälinen sidosryhmäkenttä on laaja, keskeisinä tahoina ovat muiden EU-maiden Leader-toimijat, maaseutuverkostojen toimijat sekä Euroopan maaseutuverkostoyksikkö. Sivusto palvelee maaseudun kehittämisen parissa toimivia asiantuntijoita ja hallintoa muissa maissa sekä toisaalta tukien potentiaalisia hakijoita, jotka eivät hallitse kotimaisia kieliämme. Lisäksi sivusto viestii ohjelmasta ja erityisesti suomalaisesta maaseudusta suurelle kansainväliselle yleisölle.

Maaseutuverkoston asiantuntija- ja osaajarekisterin kehittäminen

Maaseutu.fi-sivujen alle julkaistiin asiantuntija- ja osaajarekisteri keuhällä 2009. Rekisterin pohjatiedot koostuivat Maaseudun Uusi Aika -yhdistyksen rekisteritiedoista, ja sisältöpohjaa laajennettiin yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmäverkostojen kautta. Tällä hetkellä asiantuntijarekisterissä on maaseutuverkoston toimijoiden hyödynnettävänä 235 asiantuntijan tiedot. Asiantuntijoista 71 on ELY-keskuksista tai toimintaryhmistä.

Esitteet ja julkaisut

Maaseutuverkoston julkaisuille ja esitteille on yhdenmukainen ilme (ns. maaseutuverkoston julkaisusarja). Esitteet löytyvät Maaseutu.fi-sivuilta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman alta kohdasta Esitteet, osoitteesta <http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseutuohjelma/esitteet.html>. Esitteitä voi tilata maa- ja metsätalousministeriön lähettämöstä osoitteesta lahettamo@mmmtike.fi.

Keväällä 2010 tuotettiin alkavan ympäristöteemavuoden tarpeisiin yhdessä Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskusten kanssa Vaihtoehtoja pellon käyttöön -opas. Se käsittelee erilaisia pellon käytön vaihtoehtoja sekä tukitasoja. Vaihtoehdot perustuvat ohjelmakauden 2007–2013 ympäristöuunehtoihin. Opas painatettiin sekä suomen että ruotsin kielellä.

Lisäksi tuotettiin yhteistyössä BirdLife Suomen kanssa päivitetyt lisäpainokset maatalousympäristön kasvistoa ja linnustoa esittelevistä oppaista Oma maa mansikka ja Viljelmien siipiveikot

Niin ikään ympäristöteemavuoteen liittyen tuotettiin keväällä uusi kosteikkohoitokortti yhteistyössä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa. Kortin on tarkoitus toimia käytännöllisenä ohjeistuksena kosteikkojen hoidossa. Toteutuneissa kosteikkohankkeissa on tullut esille useita hoitoon liittyviä ongelmia, näkökulmia tai ohjeistuksen tarpeita, joista olennaisimmat valittiin kosteikkohoitokortin sisällöksi. Kortit painatettiin sekä suomen että ruotsin kielellä.

Maaseutuverkoston suomenkielinen vuosikertomus 2009 julkaistiin samoin keväällä, ja vastaavasta ruotsinkielisestä sekä englanninkielisestä tuotettiin nettiversiot.

Parhaat käytännöt 2010 -kilpailun kokonaisuus ja 20 finalistihanketta esiteltiin syyskuussa Maaseutugaala varten tuotetussa esitteessä. Esitteestä otettiin pienpainokset kaikilla kolmella kielellä.

Päivitetty hankekäsikirja julkaistiin joulukuussa 2010. Se koskee 6.10.2008 ja sen jälkeen vireille tulleita hankkeita. Sisällön kokosivat pitkänlinjan hanketoimijat, joilla on kokemusta niin hanketoimijuudesta, rahoittajan roolista, Leader-toimintaryhmyöstä kuin hankearvioinnista. Lähteinä käytettiin hankekäsikirjan aiempaa versiota, viranomaisohjeita sekä Leader-toimintaryhmien materiaalia hanketoimintaan liittyen. Käsikirja kävi myös laajalla kommenttikierroksella eri hanketoimijatahoilla. Päivitetty hanketoimijan käsikirja löytyy Maaseutu.fi-sivulta, osoitteesta <http://www.maaseutu.fi/fi/index/hankkeet/rahoitusmahdollisuudet/hanketoimijankasikirja.html>.

Lehtityö

Vuonna 2010 maaseutuverkostoyksikkö tuotti neljä liitelehteä Maaseutu Plus-lehden kanssa: Maaseutu Plus 2/2010, 3/2010, 5/2010 (aiheena Parhaat käytännöt 2010 -kilpailu ja Maaseutugaala) sekä 6/2010 (aiheena ympäristöteemavuosi). Vuoden aikana osallistuttiin myös kv-lehden tekemiseen.

Helmikuussa maaseutuverkosto oli mukana Lounais-Suomen ympäristökeskuksen tuottamassa Maatilan vesienhoito -tabloidissa. Liitelehti sisälsi tietoa maatalouden vesienhoidon tavoitteista ja menetelmistä. Se ilmestyi sekä Maaseudun Tulevaisuuden liitelehtenä että ruotsiksi Landsbygdens Folkin liitelehtenä.

Maaseutuverkoston ja Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän, YTR:n, yhteinen maaseutuaiheinen liitelehti, Maavara ilmestyi 26.4.2010. Se esitteli hyvin yleistajuisesti Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mahdollisuuksia ja alueilla tehtyä maaseudun kehittämistyötä. Maavara ilmestyi Helsingin Sanomien liitteenä, ja sen kohderyhmänä oli jokainen maaseudusta kiinnostunut lukija. Liitelehdestä saatiin runsaasti myönteistä palautetta.

Syyskuisen Landsbygdsriksdagenin alla julkaisi järjestäjätaho, Svensk Byaservice, markkinointilehden, jossa esiteltiin maaseudun kehittämistyötä. Maaseutuverkoston ympäristöteemavuosi ja Parhaat käytännöt 2010 -kilpailu olivat lehdessä näkyvästi esillä. Ilmaisjakelulehti oli saatavilla Suomen ruotsinkielisillä alueilla.

Maaseutuverkoston moninaisesta toiminnasta, muun muassa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ympäristöteemavuodesta ja Parhaat käytännöt 2010 -kilpailusta, kerrottiin esimerkiksi eri puolella Suomea ilmestyvien paikallislehtien ja maakuntalehtien jutuissa.

Koulutustilaisuuksista ja tapahtumista tiedottavia lehti-ilmoituksia julkaistiin laajalti sekä maakunta-, paikalliset ammattilehdissä. Ympäristöteemavuoden koulutuskiertuetta mainostettiin säännönmukaisen aktiivisesti maakuntalehdissä ympäri Suomen.

Mediaseuranta

Sähköinen mediaseuranta, Meltwaterin uutisseurantapalvelu, oli käytössä edellisvuoden tapaan. Vuonna 2010 sähköisen uutisseurannan hakusanoina olivat muun muassa maaseutu ja yrittäjyys, maaseudun kehittäminen, maatalouden kilpailukyky sekä ympäristö.

Tiedotteet

Vuonna 2010 maaseutuverkostoyksikkö tiedotti säännöllisesti mm. molemmilla kotimaisilla kielillä koostettujen ajankohtaistiedotteiden välityksellä. Tiedotteet lähetetään vastaanottajille sähköpostitse ja ne ovat löydettävissä myös Maaseutu.fi-sivuilta. Myös lehdistötiedotteita lähetettiin molemmilla kielillä viestintätarpeiden mukaisesti. Kaikkiin verkostotoimiin liittyvää, päivittäistä, ajankohtaistiedottamista tehtiin aktiivisesti sähköpostitse.

Sähköiset uutiskirjeet

Maaseutuverkostoyksikkö tuotti juttumateriaalia maaseudun kehittäjiä uutiskirjeeseen, Liiteriin, sekä maatalouspolitiikan uutiskirjeeseen, Versoon.

Tiedotuskyltit

Maaseudun kehittämisohjelmien rahoituksesta kertovien tiedotuskylttien hankinnasta vastaa maaseutuverkostoyksikkö. Tiedotuskylttien (neljä kylttityyppiä) toimittamista on jatkettu lisätilausten mukaisesti. ELY-muutoksen vuoksi ELY:jä koskevat tiedotuskyltit, kylttityyppi 3 ja 4, päivitettiin heti alkuvuodesta 2010.

Messut

Vuonna 2010 tehtiin messutyötä ympäristöteeman hengessä. Maaseutuverkosto osallistui 5.–6.2.2010 Sarkamessuille Seinäjoella, yhteistyökumppanina oli Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. 29.7.–1.8.2010 oltiin mukana Farmari-maatalousnäyttelyssä Mikkelissä ja 20.–23.10.2010 KoneAgriassa Jyväskylässä.

Eero Pehkonen, Juuso Kalliokoski ja Eeva Jalovaara maa- ja metsätalousministeriön maaseudun kehittämisyksiköstä työskentelivät Farmari-näyttelyn ympäristöteemaa esittelevällä osastolla.

Muut viestinnän tapahtumat

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman viestintää yhteen sovittava ryhmä järjesti kehittämisohjelman neuvottelupäivien yhteydessä 4.5.2010 Hämeenlinnassa alueellisten viestintäyhdyshenkilöiden tapaamisen. Tapaamisessa tehtiin katsaus ohjelmaviestinnän ajankohtaisiin asioihin. Yhteisiä tapaamisia pidettiin tärkeinä ja niitä pyritään järjestämään jatkossakin vähintään kerran vuodessa.

Maaseutuverkosto järjesti 8.6.2010 yhdessä maa- ja metsätalousministeriön viestinnän, ympäristöministeriön ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa ympäristöaiheisen toimittajaretken. Retkellä tutustuttiin kohteisiin, jotka havainnollistivat maisemanhoidon merkitystä luonnon monimuotoisuuden kannalta, koska luonnon monimuotoisuuden häviäminen on kaikkia kansalaisia koskettava ongelma. Retki liittyi sekä YK:n kansainväliseen biodiversiteettivuoteen että Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ympäristöteemavuoteen. Uudellemaalle ja itäiselle Uudellemaalle suuntautuneen retken ensimmäisessä kohteessa olivat mukana ministerit Sirkka-Liisa Anttila ja Paula Lehtomäki. Toimittajaretkelle osallistui runsaasti ympäristöasioista kiinnostuneita toimittajia. Havainnollistava retkipäivä ylitti onnistumisessaan järjestäjienkin odotukset.

Perinnebiotooppeihin keskittyneellä toimittajaretkellä toimittajat saivat tutustua laidunnukseen, maisemanhoitoon ja luomuviljelyyn. Ympäristön tilaa koskeviin kysymyksiin vastasivat myös ministerit Sirkka-Liisa Anttila ja Paula Lehtomäki.

Vuoden 2010 aikana maaseutuverkoston viestintätöiden painopistealueena olivat ympäristöteeman lisäksi Parhaat käytännöt 2010 -kilpailun toteutus. Luonteeltaan hyvin viestinnällinen kilpailu perustui ohjelmatyön hyvien käytäntöjen levittämiseksi. Kilpailun viestintä oli moninaista: verkkosivuille rakennettiin hyvien käytäntöjen tietokanta, finalistiesittelyt koottiin Maaseutu.fi-sivustolle, kilpailusta tiedotettiin sähköpostitse, painetun viestinnän kautta ja sidosryhmätilaisuuksissa, Vanhalla ylioppilastalolla järjestettyä Maaseutugaala 2010 -juhlatilaisuutta valmisteltiin, suora tapahtumaviestintää tehtiin juhlatilaisuuksien alkamiseen asti, finalistiehdokkaiden esittelyyn liittyi runsaasti viestintätoimia (mm. esittelyanimaatioiden valokuvahankinta ja ohjelmalehtisen tuottaminen) sekä prosessin jälkeen tehtävä viestintätö.

Ohjelman viestintä- ja tiedotusmateriaali

Messuilla ja muissa tapahtumissa tarvittavaa viestintä- ja tiedotusmateriaalia hankittiin yhteistyössä kehittämisohjelman viestintäsuunnitelman toteutusta yhteen sovittavan ryhmän kanssa. Ympäristöteemavuoden tapahtumia varten tuotettiin teeman ilmeellä ympäristöaiheinen, 5-osainen postikorttisarja sekä suomen- ja ruotsinkielisiä isoja kuvatelaineita.

Farmarin messuosastolle tuotettiin ympäristöaiheinen seinäkangas. Messuaktiviteettina oli postikonttori, jossa messukävijä sai lähettää ystävälleen kehittämisohjelman postimerkillä varustetun ympäristöaiheisen postikortin.

Vuonna 2010 jatkettiin ohjelman viestintää tukevien valokuvien hankintaa kahden valokuvaajatahon kanssa.

Ympäristöteemavuoden tarpeisiin suunniteltiin muun muassa 5-osainen postikorttisarja.

Kansainvälinen viestintä

Ohjelmatyön kansainvälinen ulottuvuus näkyi myös vuonna 2010 maaseutuverkoston viestintätyössä. Verkkosivustoa Rural.fi kehitettiin vastaamaan paremmin kansainvälisen viestinnän tarpeita. Maaseutuverkoston julkaisuja tuotettiin molempien kotimaisten kielten lisäksi myös englannin kielellä.

Maaseutuverkoston lehtityössä esiteltiin eurooppalaisten maaseutuverkostojen toimintaa, ja vastaavasti Suomen maaseutuverkoston toiminnasta tuotettiin lehtijuttuja muualle Eurooppaan. Myös hyviä käytäntöjä välitettiin maan rajojen yli. Euroopan maaseutuverkoston, Contact Pointin sivuilla oli mm. vuoden aikana esillä suomalaisia hanke-esimerkkejä.

4.3. Koulutus

Maaseutuverkoston koulutusten tavoitteena on maaseudun kehittämisohjelmien mahdollisuuksien esille tuominen, toimijoiden verkottaminen sekä taustoittavan tiedon välittäminen toimeenpanoon liittyvän koulutuksen täydentämiseksi. Vuoden 2010 koulutusaihekokonaisuudet muotoutuivat paljolti niistä tarpeista, joista maaseutuverkoston toimijatahot olivat esittäneet toivomuksiaan syksyllä 2009 koulutussuunnitelmaa laadittaessa. Suunnittelun pohjana käytettiin myös kesällä 2009 toteutettua ELY-keskuksille ja toimintaryhmille suunnattua koulutus- ja palvelutarvekartoitusta.

Vuoden 2010 koulutuksen painopisteenä oli maaseuturakentamiseen ja investointeihin sekä ympäristöteemavuoden mukaisesti ympäristöön liittyvä taustoittava koulutus. Merkittävimpänä koulutuskokonaisuutena voidaan pitää teemavuoden Ympäristö 2010 -kiertuetta.

Maaseutuverkoston koulutuksena järjestettiin vuoden aikana koulustilaisuuksia 31 koulutusaihekokonaisuudesta, yhteensä 91 tilaisuutta. Yhteensä maaseutuverkoston koulutuksiin osallistui 4 462 henkilöä. Tilaisuuksien osallistujamäärän keskiarvo oli täten 49 henkilöä. Koulutuksia järjestettiin yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Koulutusten aihekokonaisuudet jakautuivat toimintalinjoittain liitteessä 1. esitetyllä tavalla.

Maaseutuverkoston koulutusta voidaan kuvailla seuraavasti:

Maa- ja metsätalouden kilpailukyvyn parantaminen

Maa- ja metsätalouden kilpailukykyä edistettiin kevään 2010 aikana maaseuturakentamiseen ja rakennetukiin liittyvillä alueellisilla koulutustapahtumilla. Koulutusten kohderyhminä olivat ensisijaisesti ne toimijat (suunnittelijat, neuvonta ja konsultit, tuottajajärjestöt, rahoitus, aluehallinto, kuntaviranomaiset), jotka ovat tavalla tai toisella mukana maatalouden rakennusinvestointien toteutuksessa.

Maatalouden kannattavuusseminaarissa Kouvolassa kuultiin ministerin johdolla ajankohtaisista maatalouden kannattavuuteen liittyvistä asioista sekä kerättiin ajatuspajoissa kannattavuuden parantamiseen liittyviä ideoita bioenergian, öljy- ja valkuaiskasvituotannon sekä pienjalostuksen osalta. Kannattavuusseminaarisarja jatkui marraskuussa Paltamossa, jossa jälleen ministerin johdolla kuultiin ajankohtaisia maatalouspolitiikan asioita sekä kerättiin ajatuspajoissa kannattavuuden parantamiseen liittyviä ideoita maito- ja lihanautatilojen, maatalojen liiketalouden sekä maitoalan hanketoiminnan osalta.

Ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa vuoden 2010 teemana oli ympäristö. Teemavuoden suojeelijana toimi tasavallan presidentti Tarja Halonen. Teemavuoden avajaisia vietettiin helmikuussa Tampereella, ja heti avajaisia seuraavana päivänä käynnistettiin Ympäristö 2010 -kiertue. Teemavuoden puitteissa ohjelman ympäristön tilan parantamiseen liittyviä toimenpiteitä markkinoitiin koulutustapahtumien lisäksi laajalla rintamalla.

Teema keskittyi myös koulutuksellisesti kahden asian esille tuomiseen: 1) Maatalouden luomat maaseutuelinympäristöt ovat välttämättömiä monille eläin- ja kasvilajeille. Maaseudulla voidaan huolehtia niistä monin tavoin. 2) Maatalouden aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämiseen sekä luonnon monimuotoisuuden ja maiseman ylläpitämiseen on olemassa useita keinoja, joista voidaan valita tilanteeseen parhaiten sopivat toimenpiteet. Näitä tavoitteita toteutettiin teemavuoden ympäristöaiheisissa tapahtumissa. Tärkein koulutuskokonaisuus teemavuonna aiheen tiimoilta oli Ympäristö 2010 -kiertue.

Ympäristö 2010 -kiertueen käynnisti helmikuussa Hämeessä järjestetty Lisää Luomua -koulutustapahtuma. Kiertue käsitti teemavuoden aikana 26 tapahtumaa, eli vähintään yhden maakunnallisen tilaisuuden kussakin 15 maakunnassa. Pääsääntöisesti kaikissa maakunnissa järjestettiin kaksi tapahtumaa. Kiertueen tilaisuudet painottuivat syyskauteen. Kevätkaudella niistä pidettiin kuitenkin jo seitsemän tilaisuutta. Kiertueen tapahtumiin osallistui 852 osallistujaa. Tarkempaa tietoa kiertueesta löytyy Ympäristökiertueen loppuraportista Maaseutu.fi-sivuston ympäristöosiosta. Muiden koulutuskokonaisuuksien aihealueet jakautuivat vuoden aikana melko tasaisesti kaikkiin kehittämissuunnitelman asiakokonaisuuksiin. Kiertueen käytännön toteutuksesta vastasi Envitecopolis Oy yhteistyössä ELY-keskusten kanssa.

Syksyllä teemavuoteen liittyen järjestettiin Maaseutugaala 2010 -tapahtuman yhteyteen Maatalouden ympäristöseminaari Helsingissä. Seminaarissa esiteltiin tuloksia ja johtopäätöksiä Manner-Suomen maatalouden ympäristötuesta toteutetuista tutkimuksista ja selvityksistä sekä kerättiin ajatuspajoissa ideoita uuden ohjelmakauden ympäristötoimenpiteistä. Seminaarissa kuultiin myös Euroopan Unionin Komission ja maa- ja metsätalousministeriön ajankohtaisasioita uuden ohjelmakauden valmisteluun liittyen. Illan Maaseutugaalassa palkittiin paras käytäntö vuoden 2010 Parhaat käytännöt -kilpailun Vuoden ympäristöpanostus -sarjassa. Voittajaan, tämän sarjan finalisteihin ja muihin hyviin käytäntöihin voi tutustua www.maaseutu.fi-sivustolla parhaiden käytäntöjen tietokannassa.

Maatalouden ympäristötukeen liittyvä kasvinsuojeluaineiden käyttäjäkoulutus kouluttajille järjestettiin marraskuussa kauden 2011–2015 koulutusjakson koulutusmateriaalista. Samassa yhteydessä koulutettiin myös kasvinsuojeluruiskun testaajia päivitetyn testausohjeen tiimoilta. Kasvinsuojeluaineiden käyttäjäkoulutuksen koulutusmateriaali on koottuna Maaseutu.fi-sivustolla omana kokonaisuutenaan. Sivustolle on tulossa myös testausohje ja asiantuntijarekisteriin ollaan kokoamassa listaa valtuutetuista kasvinsuojeluruiskun testaajista yhteistyössä Elintarviketurvallisuusviraston EVIRA:n kanssa.

Maaseutuverkostoyksikkö oli perinteisesti yhteistyökumppanina mukana myös maatalouden luonnon monimuotoisuuden neuvottelupäivillä helmikuussa Helsingissä. Joulukuussa järjestettiin Ympäristötuet yhdistyksille -seminaari Pasilassa. Seminaari jatkuu alueellisilla tilaisuuksilla vielä vuoden 2011 aikana.

26 tilaisuutta käsittänyt ympäristökierue rantautui Alavudelle kesäkuun alussa. Tilaisuudessa paneuduttiin kosteikkojen perustamiseen, kunnostamiseen ja hoidon kehittämiseen.

Maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistaminen ja maaseutualueiden elämänlaatu

Maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista edistettiin kevään 2010 aikana maaseuturakentamiseen ja rakennetukiin liittyvillä alueellisilla koulutustapahtumilla. Koulutusten kohderyhminä olivat ensisijaisesti ne toimijat (suunnittelijat, neuvonta ja konsultit, rahoitus, aluehallinto, kuntaviranomaiset), jotka ovat tavalla tai toisella mukana maaseudun pienyritysten ja hankkeiden rakennusinvestointien toteutuksessa.

Lisäksi järjestettiin yhteistyössä mm. Luovan Suomen, YTR:n ja KoKo-ohjelmaverkoston kanssa Pieniä ihmisiä – luovien alojen hanketoimijoiden ja yrittäjien yhteisseminaari. Tilaisuuden tavoitteena oli verkottaa luovien alojen toimijoita, nostaa esille hyviä esimerkkejä ja kertoa luovien alojen kehittämismahdollisuuksista.

Syksyn aikana aloitettiin yhteistyö TEM toimialapalvelun kanssa. Marraskuussa oltiin mukana järjestämässä elintarvikealan toimialapäiviä Lahdessa. Tämän lisäksi on tehty yhteistyötä YTR:n eri teemaryhmien kanssa. Ruoka-Suomi ja matkailun teemaryhmien kanssa toteutettiin Turussa joulukuun alussa kaksipäiväinen Ruoka&matkailu -seminaari, joka kokosi yhteen elintarvike- ja matkailualan kehittäjiä sekä yrittäjiä.

Innosta, osallistu ja verkostoidu -nuorisohankeseminaari antoi hankevetäjille käytännön työkaluja hanketyöhön. Seminaarissa mm. opeteltiin sosiaalisen median ja erilaisten osallistavien menetelmien hyödyntämistä hanketyössä. Seminaari tehtiin yhteistyössä Pohjois-Karjalan Ammattiopiston kanssa.

Kylätoimijoille suunnattu, syksyllä 2009 alkanut, Osallistuva kylä -seminaarisarja jatkui vuoden 2010 aikana kahdella tilaisuudella. Toinen tilaisuus oli kahden päivän kyläsuunnitelmien ohjaamiskoulutus, jonka kohderyhminä olivat kylähankevetäjät, kyläasiamiehet ja kyläyhdistyksien puheenjohtajat. Koulutuspäivillä käsiteltiin kyläsuunnittelun periaatteita ja pohdittiin yhdessä, miten neuvoo kyläsuunnitelman toteuttamisessa sitä integroitaessa osaksi kuntasuunnittelua ja miten ohjata kyläsuunnitelman päivittämistä. Asioita käsiteltiin osallistavien menetelmien avulla. Toisessa yksipäiväisessä tilaisuudessa pohdittiin kyläkasvavaa roolia vaikuttajana sekä kylä- ja kuntien lisääntyvän yhteistyön tärkeyttä.

Kylätoimintaan liittyvissä kysymyksissä tehtiin yhteistyötä Suomen kylätoiminta ry:n (SYTY ry) ja Svensk Byaservicen kanssa. SYTY ry:n kanssa yhteistyössä järjestettiin elokuussa kylätoiminnan neuvottelupäivät ja

paikalliskehittäjien juhlaseminaari LOKAALI. Svensk Byaservicen kanssa yhteistyössä järjestettiin syyskuussa Landsbygdsriksdagen 2010.

Voimistuvat kylät, valtakunnallista koulutus- ja tiedotuskampanjaa valmisteltiin tiiviisti kevään aikana. Kampanjan tilaisuuksia järjestetään ympäri Suomen vuosina 2010–2012. Kampanjan tavoitteena on koulutuksella ja eri toimijatahojen yhteistyöllä lisätä kylien ja kuntien vuoropuhelua ja keskinäistä yhteistyötä muun muassa kylien palveluiden uudelleen järjestämisessä. Koordinointiryhmä piti vuonna 2010 viisi kokousta. Maaseutuverkostoyksikkö on osarahoittajana kampanjassa. Sisällöllisesti verkostoyksikkö vastasi paikalliskehittäjien omarahoitusmuotojen kehittämisen ja lisäämisen koulutusosuudesta. Kampanjan oli tarkoitus käynnistyä jo toukokuussa, mutta tiiviin valmisteluaikataulun vuoksi kampanja käynnistyi kesäkauden jälkeen syyskuussa. Syksyn aikana toteutettiin yhteensä 8 tapahtumaa.

Pino paperia vai aitoa vaikuttamista? -kyläsuunnittelutreffit, kyläsuunnittelun asiantuntijaseminaari ja kutsu-työpaja kyläasiamiehille järjestettiin yhteistyössä Kylä välittää -hankkeen ja Suomen kylätoiminta ry:n kanssa.

Leader

Kevään 2010 aikana jatkettiin syksyllä alkaneita Leader-metodin kehittämisprosessia ja moduulikoulutuksia. Leader-metodin kehittämisprosessissa koottiin yhteen toimintaryhmien henkilöstöä, toimintaryhmien hallitusten jäseniä ja hallintoviranomaisia. Prosessin tavoitteena oli käydä läpi Leader-toiminnan haasteita ja löytää tulevaisuuden toimintaehdotuksia. Tavoitteena on parantaa toimintaryhmätyön toimivuutta ja tukea paikallisen toimintaryhmätyön elinvoimaisuutta. Prosessia johti Ruralia-instituutin tutkijaryhmä ja Otava-opisto.

Kevään aikana järjestettiin neljä alueellista tilaisuutta ja kesäkuussa järjestettiin valtakunnallinen verkkokokous. Teemaa on työstetty myös www.leadermetodi.fi -verkkosivustolla. Kehittämisprosessin loppuseminaari pidettiin lokakuussa Helsingissä. Seminaarissa oli mukana Euroopan komission edustaja valottamassa Leader-toiminnan nykytilaa Euroopassa.

Leader-metodin kehittämisprosessin aikana Leader-työn haasteet ja ongelmat saatiin hyvin esiin ja systemaattisesti dokumentoitua. Suoria, valmiita vastauksia ei löydetty. Leader-työn tulevaisuuden kannalta tärkeinä asioina nousi esiin toimintaryhmien omien kehittämissuunnitelmien painoarvon ja statuksen kasvattaminen sekä toimintaryhmätyön kuntasuhteen kehittäminen. Leader-työn joustavuutta tulisi lisätä ja toimintaryhmien valtaa kasvattaa. Prosessi rakensi pohjaa ensi ohjelmakauden Leader-toiminnan suunnittelulle.

Toimintaryhmätyön moduulikoulutusten kolme osiota järjestettiin kevään aikana. Ne olivat jatkoa vuoden 2009 syksyllä järjestetyille kahdelle moduulille. Moduulikoulutusten tavoitteena oli antaa hyvä perehdyttämis-paketti Leader-työstä toimintaryhmien uusille työntekijöille. Koulutuskokonaisuuden toteutti Lönnrot-instituutti.

Tämän lisäksi järjestettiin hallitusten uusille jäsenille kolme erillistä koulutuspäivää. Niistä kaksi oli suomenkielisiä ja yksi ruotsinkielinen. Ruotsinkielinen koulutus järjestettiin Ahvenanmaalla. Koulutusten teemoina olivat Leader-periaatteet, hallituksen vastuut ja yhdistyslainsäädäntö.

Lisäksi toimintaryhmille järjestettiin Leader-työn lauseminaari sekä kolme ajankohtaispäivää, joista yksi oli neuvottelupäivien yhteydessä. Ajankohtaispäivillä käytiin läpi ministeriön, maaseutuviraston ja maaseutuverkostoyksikön ajankohtaiset asiat.

Komission alainen Leader-alakomitea päätti joulukuussa 2009 perustaa epävirallisia keskusteluryhmiä, ns. fokus-ryhmiä, jotka tukisivat alakomitean toimintaa. Fokus-ryhmiä oli kolme ja niihin osallistuminen vapaaehtoista. Yksi ryhmä keskittyi byrokratiakysymyksiin, toinen innovatiivisuuteen ja kolmas kv-hankkeisiin. Kaikissa ryhmissä oli myös suomalaisedustus ja Suomi yhteistyössä Viron kanssa veti fokus-ryhmää kolme, kv-hankeryhmää. Ryhmä kokoontui kerran Virossa ja kerran Suomessa. Tämän lisäksi järjestettiin kolme internet-kokousta. Ryhmien työn tulokset raportoitin alakomitealle toukokuussa. Fokus-ryhmien työ jatkui vielä syyskaudella, jolloin toimijoilta kerättiin kokemuksia ensimmäisten kv-hankkeiden toteuttamisesta. Tuloksia esiteltiin marraskuussa Leader-alakomitean kokouksessa.

Ohjelman kaikki osa-alueet

Toukokuussa Hämeenlinnassa järjestettiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman valtakunnalliset neuvottelupäivät. Neuvottelupäivillä olivat mukana kaikki Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman parissa työskentelevät hallinnon eri organisaatiotasot sekä toimintaryhmät.

Maaseutuverkostoyksikkö oli yhteistyökumppanina mukana myös Yrittäjyyden laivaseminaarissa – Riski on mahdollisuus. Suomen ja Ruotsin maaseutuverkostot järjestivät yhteistyössä seminaarin päiväosion tutustumisretken Ruotsin maaseutuverkoston ja Ruotsin tuottajajärjestön (LRF) toimintaan Tukholmassa.

Lisäksi maaseutuverkostoyksikkö oli mukana yhteistyökumppanina seuraavissa maaseutuverkoston toimijoiden tapahtumissa: Hankepäivät Iso-Syötteellä 13.–14.4.2010, Kateks käy – matkailun ja luovien alojen tulevaisuusfoorumi Joutsenossa 29.10.2010, Hankekoulutusta maaseudun toimijoille Rovaniemellä 4.–5.11.2010, Maatalouden ympäristönsuojelun neuvottelupäivät Helsingissä 3.–4.11.2010 sekä Kainuun maaseutuasiiantuntijoiden opintomatka Keski-Suomeen 17.–19.11.2010.

4.4. Hyvien käytäntöjen kerääminen ja levittäminen

Toimintavuoden merkittävin kokonaisuus oli Parhaat käytännöt 2010 -kilpailu ja siihen liittyvä ehdokkaiden hyvien käytäntöjen välittäminen. Kilpailu käynnistyi maaliskuussa, jolloin alkoi myös ehdokkaiden ilmoittaminen viiteen kilpailusarjaan. Ehdokkaiden oli mahdollista ilmoittaa oma hyvä käytäntönsä kilpailusarjojen kriteerien perusteella suoraan Maaseuti.fi-sivustolla olevaan Parhaat käytännöt -tietokantaan. Hyvän käytännön ilmoittamisen ehtona oli, että hanke oli saanut rahoituspäätöksen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta tai Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelmasta tammikuun 2010 loppuun mennessä.

Kilpailun taustalla toimi Parhaat käytännöt -työryhmä, jonka yhtenä tehtävänä oli valita kuudennen kilpailusarjan, Vuoden maaseuturahoittaja, voittaja. Työryhmä suunnitteli myös kilpailuun liittyviä käytännön toimia yhdessä maaseutuverkostoyksikön kanssa ja valitsi kesäkuussa 173 kandidaatin joukosta kilpailun kaksikymmentä finalistia, neljä kuhunkin kilpailusarjaan. Kustakin finalistista tehtiin noin minuutin mittainen multimediaesitys. Ne jäivät Maaseutugaalan jälkeen hyvinä käytäntöinä nähtäville myös Maaseutu.fi-sivustolle.

Parhaat käytännöt -tietokannassa on mahdollista tutustua kaikkiin kilpailuun ilmoitettuihin kandidaatteihin ja niiden hyviin käytäntöihin kilpailusarjojen kriteerien taustoittamana. Lisäksi tietokannasta voi hakea kilpailusarjoittain semifinalisti- ja finalistiehdokkaat. Voittajat eli kunkin kilpailusarjan parhaan käytänteen valitsi finalistien joukosta erityinen kuusijäseninen tuomaristo.

Parhaat käytännöt 2010 -kilpailun finalistia ja voittajia juhlittiin Vanhalla ylioppilastalolla yli 300 juhluvieraan voimin 7.10.2010 järjestetyssä Maaseutugaalassa. Hyviä käytäntöjä ja otteita Maaseutugaalasta on nähtävissä Maaseutu.fi-sivuston hyvien käytäntöjen osiossa.

Euroopan maaseutuverkostoyksikkö, Contact Point, on kehittänyt PIKSE-tietokannan, jonka tarkoituksena on tehostaa hyvien käytäntöjen leviämistä Euroopan tasolla. Palvelu avattiin kesäkuussa, jonka jälkeen Suomen maaseutuverkostoyksikkö on toimittanut tietokantaan ensimmäiset suomalaiset esimerkit.

4.5. Kansainvälinen ja alueiden välinen yhteistyö

4.5.1. Koulutukset

Suomen sisällä alueiden välistä yhteistyötä on edistetty valtakunnallisten ja alueellisten tapahtumien ja koulutusten kautta. Ne ovat koonneet yhteen eri alojen asiantuntijoita yli aluerajojen.

Parhaat käytännöt
2010

Maaseutuverkostoyksikkö järjesti yhteistyössä toimintaryhmien kanssa kaksi maateemaseminaaria. Teemoina olivat Puola ja Italia. Kevään Puola-seminaarissa Kaustisilla Puolan maaseutuverkostoyksikön edustaja luennoi Internet-kokouspalvelun kautta Puolan Leader-toiminnasta ja Puolan Helsingin suurlähetystön edustaja kertoi Puolan maaseudusta ja yhteiskunnasta. Marraskuun Italia-teemapäivässä Porissa Italian verkostoyksikön edustajat olivat paikalla kertomassa Italian Leader-työstä ja italialaisten toimintaryhmien hankeideoista. Lisäksi käytiin läpi kulttuurieroja Italian ja Suomen välillä sekä kokemuksia yhteishankkeista.

Vuoden aikana on järjestetty kolme toimintaryhmien kv-vastaavien tapaamista, joista kaksi maateemapäivien yhteydessä ja kolmas Juankoskella elokuussa. Kv-vastaavien tapaamisissa on kerrattu kv-hankkeiden toimeenpanon kysymyksiä ja hanketilannetta eri alueilla.

4.5.2. Euroopan maaseutuverkosto

Euroopan maaseutuverkoston toimintaa on koordinoitunut Contact Point, Euroopan maaseutuverkostoyksikkö. Tiedon ja kokemusten vaihto kansallisten maaseutuverkostojen välillä on lisääntynyt kuluneen vuoden aikana. Kevään aikana Contact Point on järjestänyt maaseutuverkostojen tapaamisia, julkaissut Rural News uutiskirjettä ja välittänyt hankepartnerihakua.

Vilkastunut kansainvälinen yhteistyö näkyy etenkin hankepartnerihauissa. Toimintaryhmille yhteistyöpyyntöjä tulee jatkuvasti ympäri Eurooppaa ja suomalaiset ryhmät ovat aktiivisesti hakemassa yhteistyökumppaneita ulkomailta. Vuoden lopussa avoinna olevista, noin 170 hanke-ehdotuksesta, noin neljäsosa oli suomalaisilta toimintaryhmiltä.

Euroopan maaseutuverkoston työssä on pyritty saamaan lisää temaattisuutta. Hoivamaatilat, metsätalous ja maaseutuyrittäjyys on nostettu ensimmäisiksi teemoiksi, joiden alla pyritään erityisesti lisäämään kokemusten ja asiantuntemuksen vaihtoa. Hoivamaatilatoiminnan osalta kerättiin vuoden aikana maaraportit eri maiden tilanteista. Metsätalouden osalta Suomi lupautui viemään eteenpäin metsäbioenergiateemaa. Tavoitteena on järjestää Suomessa vuonna 2011 asiantuntijaseminaari aiheeseen liittyen.

Itävallassa järjestettiin maaliskuussa LINC-seminaari. Maaseutuverkostoyksikkö ja Suomen toimintaryhmien edustajia osallistui tapahtumaan. LINC on uusi yhteistyöseminaarimuoto, joka yhdistää perinteisen seminaari-työskentelyn Leader-olympialaisiin. Tapahtuma järjestetään kerran vuodessa eri maissa: 2010 Itävallassa, 2011 Saksassa, 2012 Virossa, 2013 Suomessa ja 2014 jälleen Itävallassa.

LINC kokosi yhteen yli 200 toimintaryhmien edustajaa. Hurjapäisimmät ottivat osaa suurpujotteluun.

4.5.3. Itämeren alueen yhteistyö

Itämeren alueen yhteistyötä on jatkettu aktiivisesti. Maaliskuussa järjestettiin Suomen ja Ruotsin toimintaryhmien kanssa yhteinen Finnish and Swedish LAGs on Board – laivaseminaariristeily. Ruotsinkielisille Leader-toimintaryhmille järjestettiin lisäksi Ahvenanmaalla Leader-toimintaryhmien uusien hallitusten jäsenten koulutuspäivä.

Toukokuussa Latvian verkostoyksikkö järjesti Itämeren alueen maaseutuverkostoyksiköiden tapaamisen. Paikalla olivat edustettuina kaikki muut Itämeren alueen valtiot Saksa ja Liettuaa lukuun ottamatta. Lokakuussa oli Puolan verkostoyksikön vuoro järjestää Itämeren alueen maaseutuverkostoyksiköiden tapaaminen. Mukana olivat Itämeren alueen EU-maat, Saksa lukuun ottamatta.

Alueiden välisen yhteistyön ryhmä sai alkuvuodesta tehtäväkseen Itämeristrategian aktivoiminen. Työryhmä pyrkii edistämään Itämeristrategian toteutusta erityisesti nuorisoteeman osalta. Ruotsin ja Puolan maaseutuverkostoyksiköt toimivat ns. lippulaivahankkeen "Kestävä maaseudun kehittäminen" vetäjinä. Kestävä maaseudun kehittäminen -teeman alla priorisoidaan kahta alateemaa: maaseutunuoriso ja innovaatioympäristöt maaseudulla.

Toukokuussa pidetyssä Baltian ja Pohjoismaiden verkostoyksiköiden kokouksessa päätettiin perustaa ns. Captains Crew, jonka tehtävänä on laatia kriteerejä hankkeiden keräämisessä. Puolassa lokakuussa järjestetyssä maaseutuverkostoyksiköiden tapaamisessa esiteltiin ensimmäiset kerätyt hankkeet Virosta, Latviasta, Liettuasta ja Puolasta. Helsingissä marraskuussa järjestetyssä Itämeristrategian päivässä, Prioriteetti 9 seminaarissa, ns. Captains Crew järjesti workshopin, jonka aiheena oli maaseudun nuoret.

Toukokuussa Ruotsin Sunnessa järjestettyyn Landsbygdsriksdageniin kokoontui 1 000 osallistujaa, joista 90 oli ulkomailta. Mukana oli myös Suomen maaseutuverkoston edustajia.

4.5.4. Opintomatkat

Maaseutuverkosto järjesti vuoden aikana neljä opintomatkaa. Opintomatoille osallistui yhteensä 94 henkilöä.

Maaseutuverkoston kylätoimijoille ja maisemanhoidon neuvoijille suunnattu opintomatkka järjestettiin toukuussa Etelä-Saksaan ja Itävaltaan. Matkan teemana oli kylämaiseman suunnittelu, kyläsuunnittelu ja luonnon monimuotoisuus. Matkalle osallistui 35 henkilöä.

Maaseutuverkoston rakentamisen asiantuntijoille ja suunnittelijoille suunnattu opintomatkka järjestettiin syyskuussa Saksaan Brandenburgin alueelle. Matkan teemana oli maaseuturakennusten uusiokäyttö. Matkalle osallistui 21 henkilöä.

Rakentamisen asiantuntijoille ja suunnittelijoille suunnattu opintomatkka järjestettiin syyskuussa Saksaan Brandenburgin alueelle. Matkan teemana oli maaseuturakennusten uusiokäyttö.

Syyskuussa järjestettiin myös Leader-opintomatka Irlantiin. Opintomatkan aikana tutustuttiin Irlannin Leader-toimintaan, keskusteltiin Leader-työn onnistumisista ja haasteista sekä visioitiin Leaderin tulevaisuutta. Opintomatka linkittyi tiiviisti Leader-metodin kehittämisprosessiin. Matkalla oli mukana 21 edustajaa toimintaryhmistä, ELY-keskuksista, Mavista ja MMM:stä.

Neljäs opintomatka oli ELY-keskusten ohjelmavastaavien matka Hollantiin lokakuussa. Matkan aikana tutustuttiin Hollannin maaseudun kehittämisohjelmaan kokonaisuudessaan ja sen toteuttamisen tilanteeseen, ohjelman hallinnointiin ministeriötasolta toimijoihin saakka sekä esimerkkihankkeisiin ohjelman toteuttamisesta. Matkalla oli mukana 17 osallistujaa.

Hollannin opintomatkan aikana tutustuttiin maaseudun kehittämisohjelman toteuttamisen tilanteeseen, hallinnointiin ministeriötasolta toimijoihin saakka sekä esimerkkihankkeisiin.

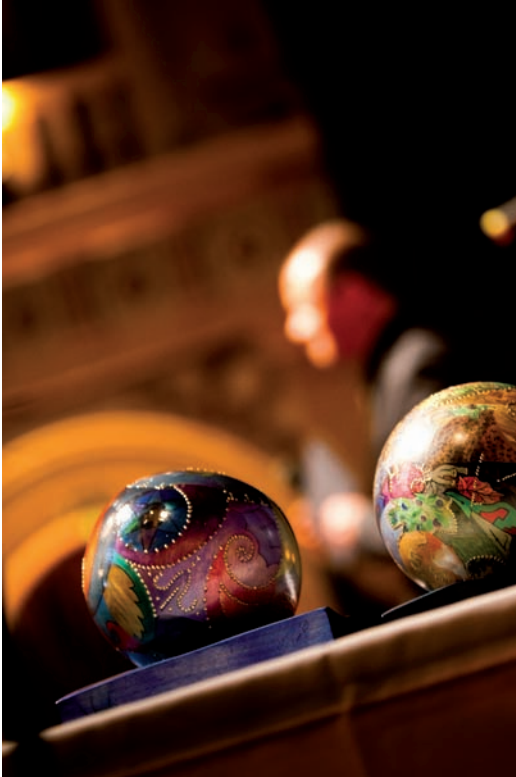
4.5.5. Alueiden välinen yhteistyö Suomessa

Maaseutuverkoston kaikki valtakunnalliset ja alueelliset tapahtumat keräävät toimijoita yhteen yli ELY-keskusrajojen ja edistävät alueiden välistä yhteistyötä.

Vuonna 2010 yhdeksi erityisteemaksi nostettiin ruotsinkielisten toimijoiden yhteistyön kehittäminen. Alueiden välisen yhteistyön ryhmän aloitteesta verkostoyksikkö järjestää alueellisia verkostotapahtumia ruotsinkielisille sidosryhmille (Nätverksträff). Ensimmäinen tilaisuus järjestettiin marraskuussa Uudellamaalla.

Toinen panostus alueiden väliseen yhteistyöhön oli maksatuskoulutusten järjestäminen yhteistyössä Maaseutuviraston kanssa. Kevään ja syksyn aikana pidettiin neljä alueellista maksatuskoulutusta, joihin kokoon-tui 3–4 ELY-keskuksen ja alueiden toimintaryhmien työntekijöitä. Tilaisuuksissa käytiin läpi maksatus- ja päätök-sentekoprosessien hyviä käytäntöjä ja ELY-keskusten ja toimintaryhmien hyviä yhteistyön muotoja.

5. Ympäristöteemavuosi pähkinänkuoressa

Juhlallisissa puitteissa kilpailun voittajahankkeille luovutettiin kotimaisesta koivupuusta valmistettu Näkijän pallo.

Teemavuonna tuotiin esiin keinoja maatalouden aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämiseen sekä maaseudun luonnon monimuotoisuuden ja maiseman ylläpitämiseen ja hoitoon. Vuoden aikana järjestettiin runsaasti tilaisuuksia sekä suurelle yleisölle että viljelijöille ja maaseudun asukkaille, joissa kerrottiin ympäristön hoitamiseksi tehdystä työstä ja kannustettiin käyttämään olemassa olevia mahdollisuuksia ympäristön hoitoon. Teemavuoden suojelijana toimi tasavallan presidentti Tarja Halonen.

Teemavuoden Ympäristö 2010 -kiertueella paneuduttiin ympäri maata järjestetyissä 26 tilaisuudessa räätälöidysti alueiden omien ympäristökysymysten ratkaisemiseen. Kiertueen tilaisuuksiin osallistui kaikkiaan 852 ympäristöasioista kiinnostunutta ihmistä. Ympäristöteema oli esillä myös messuilla ja sidosryhmien järjestämissä tilaisuuksissa. Valtakunnallisissa seminaareissa Tampereella ja Helsingissä oli koolla kaikkiaan lähes 400 henkilöä kuulemassa viimeisiä tutkimustuloksia maatalouden ympäristötyöstä sekä keskustelemassa ja ideoimassa ympäristönhoidon tehostamista. Maaseutugaalassa jaettiin palkinnot Parhaat käytännöt -kilpailun voittajille, muun muassa parhaalle ympäristöpanostukselle.

Parhaat käytännöt 2010 -kilpailu huipentui Vanhalla ylioppilastalolla, Helsingissä, järjestettyyn Maaseutugaalaan.

Maa- ja metsätalousministeriö toteutti yhdessä 4H-liiton kanssa 4–6-luokkalaisten suunnatun "Ympäristörata"-koulukampanjan. Opettajan oppaaseen on koottu luokassa tai maastossa toteutettavia tehtäviä, joiden avulla oppilaat voivat tutustua maaseudun ympäristön hoitoon, luonnon monimuotoisuuteen ja vesiensuojeluun. Koulukampanja ajoittui syksylle 2010, mutta useat koulut ovat jo suunnittelemassa radan hyödyntämistä joka-vuotisessa opetussuunnitelmassa. Ympäristörata oli esillä myös kesällä Kauhavalla järjestetyssä Lasten maatalousnäyttelyssä. Suuren suosion saaneessa näyttelyssä oli yhteensä noin 4 000 kävijää.

Hämeen ammattikorkeakoulun Biotalous- ja tutkimuskeskus laati tilaustyönä selvityksen eituotannollisten ja erityisympäristötukien tunnettuudesta, käytöstä ja näkemyksistä maaseutusihteereiden sekä maatalousyrittäjien keskuudessa syksyn 2010 aikana.

Teemavuodesta saatu palaute on ollut myönteistä, ja sen konkreettisenä tuloksena esimerkiksi kosteikkoja on perustettu aktiivisesti. Suunnittelussa ja toteutuksessa oli mukana laaja joukko toimijoita: maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto, ympäristöministeriö, ELY-keskukset, Leader-toimintaryhmät, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän luonto- ja maisemapalveluiden teemaryhmä, ProAgria, Maa- ja kotitalousnaiset, Kuntaliitto, MTK, SLC, yksityiset neuvojat, WWF Suomi, Suomen Luonnonsuojeluliitto, Birdlife Suomi, Opetushallitus sekä TEHO-hanke.

Ympäristöteemavuoteen liittyvää asiaa ja hyviä käytänteitä löytyy Maaseutu.fi-sivuston ympäristö2010-osiosta.

Yhteistyössä 4H-liiton kanssa suunniteltu Ympäristörata koostuu tehtävistä, joiden avulla lapset voivat tutustua maaseudun ympäristön hoitoon, luonnon monimuotoisuuteen ja vesiensuojeluun.

6. TALOUSKATSAUS

Maaseutuverkostoyksikkö toimii Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman teknisellä avulla.

Toteutuma 1.1.–31.12.2010

	Vuosi 2010
	Toteuma
Palkkauskulut	
- perustamiskustannukset	118 166
- toimintasuunnitelman kustannukset	281 023
Matkakulut	92 433
Ostopalvelut	
- perustamiskustannukset hankintalakimies	-
- toimintasuunnitelman kustannukset	106 510
Tiedotus (mm. nettisivut, esitteet ja esitemateriaali)	408 979
Verkostotapahtumat	342 665
Hyvät käytännöt ja verkostot	89 378
Kansainvälisen ja alueiden välisen yhteistyön edistäminen	62 703
Muut kulut (mm. vuokrat, tietotekniikka, kokoukset, toimistotarvikkeet, henkilöstön koulutus, jne.)	137 821
Yhteensä	1 639 680

Vuoden 2010 maaseutuverkoston budjetista siirrettiin ELY-keskuksille 600 000 euroa.

Liite 1.

Maaseutuverkoston koulutustilaisuudet 1.1.–31.12.2010

Tapahtumat toimintalinjoittain

Toimintalinja 1 Maa- ja metsätalouden kilpailukyvyn parantaminen

1. Maaseuturakentamisen ajankohtaispäivät	
Sisältö ja oppimistavoite	Suunnitteluverkostot maaseuturakentamisessa. Maaseudun yritys- ja maatilarakentamisen sekä yhteisöllisten hankkeiden rakentamisen ajankohtaiskatsaus.
Kohderyhmä	suunnittelijajärjestöt, alueella toimivat konsultit, kuntaviranomaiset, aluearkkitehdit, neuvontajärjestöt, MTK, SLC, toimintaryhmät, ELY-keskusten yritys-, hanke- ja maaseuturahoituksen viranomaiset, alueellisten ympäristökeskusten rakentamisesta vastaavat viranomaiset sekä alueelliset ympäristölupaviranomaiset
Osallistujamäärä	232
Toteutustapa	rakentamisen toimijatahojen verkottaminen, alueelliset tilaisuudet 4 kpl
Paikka ja ajankohta	Tampere 13.1.2010 (63 osallistujaa) Helsinki 21.1.2010 (52 osallistujaa) Oulu 28.1.2010 (66 osallistujaa) Seinäjoki 16.2.2010 (51 osallistujaa)
Vastuuhenkilö	Teemu Hauhia
Yhteistyötaho: MMM, Mavi, ELY-keskukset	

2. "Work shop" Maatalouden kannattavuus	
Sisältö ja oppimistavoite	Maatalouden kannattavuutta edistävät toimenpiteet. Koulutukset olivat jatkoa jo järjestetyille valtakunnalliselle maatalouden kannattavuusseminaarille.
Kohderyhmä	viljelijät, tutkijat, neuvojat
Osallistujamäärä	101
Toteutustapa	work shop -tyyppiset alueelliset tilaisuudet
Paikka ja ajankohta	Kouvola 6.4.2010 (24 osallistujaa) Paltamo 16.11.2010 (77 osallistujaa)
Vastuuhenkilö	Teemu Hauhia
Yhteistyötaho: MMM, MTK:n liitot	

3. Rakennetukikoulutus	
Sisältö ja oppimistavoite	rakennetukilain toimeenpano ja soveltaminen, elinkeinosuunnitelmien sisältö ja vaatimukset, kokemukset kentältä, taustoittava tieto, hyvät käytännöt
Kohderyhmä	pankkitoimihenkilöt, neuvojat, konsultit, ELY-keskuksen rahoitustukikäsittelijät ja rakennusmestarit
Osallistujamäärä	121
Toteutustapa	2 seminaaritilaisuutta
Paikka ja Ajankohta	15.4.2010 Kempele (48 osallistujaa) 22.4.2010 Tampere (73 osallistujaa)
Vastuuhenkilö	Teemu Hauhia
Yhteistyötaho: MMM, Mavi	

4. Generationsvxlingskurs	
Innehåll och målsättning	att ge allmän information om generationsvxlingsprocessen, generationsvxlingsplanering, företags försäkringskydd, pensionsalternativ, avträdelsetöd, arvs- och gåvoskattefrågor, värdering av gården
Målgrupp	landsbygdsföretagare, jordbrukare, unga jordbrukare som planerar en generationsvxlning
Antal deltagare	52
Förverkligande	seminarium
Plats och tidpunkt	17.11. Mariehamn
Ansvarsperson	Hans Bergström
Samarbetspartners: Ålands Hushållningssällskap, Ålands producentförbund	

Toimintalinja 2 Ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen

5. Ympäristöteemaan 2010 liittyvät valtakunnallinen seminaari	
Sisältö ja oppimistavoite	Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mahdollisuudet ympäristönsuojelussa, ympäristötukien muutokset esim. ravinnetase sekä ympäristötuen erityiset, hyvät käytännöt ja yhdistyksille suunnatut ympäristötuet
Kohderyhmä	avoin valtakunnallinen ympäristökampanjan avausseminaari
Osallistujamäärä	137
Toteutustapa	ympäristökampanjan avausseminaari
Paikka ja ajankohta	Tampere 18.2.2010
Vastuuhenkilö	Teemu Hauhia
Yhteistyötaho: MMM, kampanjatahot	

6. Ympäristöteemaan 2010 liittyvä taustoittava koulutus		
Sisältö ja oppimistavoite	Koulustilaisuuksien tavoitteena on Manner-Suomen maaseudunkehittämisohjelman ympäristötoimenpiteiden markkinointi. Sisältöön kuuluu maaseudun kehittämisohjelman mahdollisuudet ympäristöhoidossa, ei-viljelijöille suunnatut ympäristötuet, uudet ympäristötuen erityiset ja hyvät käytännöt.	
Kohderyhmä	Neuvojat, konsultit, ELY-keskusten viranomaiset, toimintaryhmät, tuenhakijat, yhdistykset	
Osallistujamäärä	862	
Toteutustapa	alueelliset seminaarit eli "road showt"	
Paikka ja ajankohta	19.2.2010 Kärkölä 15.4.2010 Köyliö 5.5.2010 Maaninka 8.6.2010 Kuusankoski 8.6.2010 Turku 9.6.2010 Alavus 15.6.2010 Piikkiö 21.6.2010 Ruukki 22.6.2010 Sotkamo 27.8.2010 Tervola 18.9.2010 Jyväskylä 30.9.–1.10.2010 Evo 11.10.2010 Mikkeli	12.10.2010 Liperi 13.10.2010 Kullaa 25.10.2010 Mustasaari 26.10.2010 Ylihärmä 27.10.2010 Halsua 28.10.2010 Sodankylä 29.10.2010 Iisalmi 9.11.2010 Helsinki 10.11.2010 Parikkala 25.11.2010 Tampere 8.12.2010 Haapavesi 14.12.2010 Juva 15.12.2010 Sastamala, Nokia ja Ylöjärvi
Vastuuhenkilö	Teemu Hauhia	
Yhteistyötaho: Envitecpolis Oy, MMM, Mavi, ELY-keskukset, toimintaryhmät		

7. "Work shop" ympäristötuet 2014 (Maatalouden ympäristöseminaari)	
Sisältö ja oppimistavoite	kerätään uusia ajatuksia seuraavalle ohjelmakaudelle 2014–2020
Kohderyhmä	viljelijät, tutkijat, neuvojat, yhdistykset
Osallistujamäärä	122
Sisältö	Tavoitteena on hyvien käytäntöjen välittäminen sekä ideoiden kerääminen seuraavan ohjelmakauden ympäristötuen toteutusta varten.
Toteutustapa	workshop-tyyppinen valtakunnallinen seminaari
Paikka ja ajankohta	Helsinki 7.10.
Vastuhenkilö	Teemu Hauhia
Yhteistyötaho: MMM, Mavi, ELY-keskukset, ympäristöhanketoimijat, MTK	

8. Kasvinsuojelukouluttajien koulutus	
Sisältö ja oppimistavoite	kasvinsuojelun uudet painopistealueet ja koulutus ruiskun testausohjeen päivityksestä
Kohderyhmä	kasvinsuojelukouluttajat kasvinsuojeluruiskun testaajat
Osallistujamäärä	128
Toteutustapa	kaksi alueellista tilaisuutta molemmille kohderyhmille
Paikka ja ajankohta	23.11.2010 Vantaa (57 osallistujaa) kouluttajat 24.11.2010 Vantaa (30 osallistujaa) testaajat 25.11.2010 Seinäjoki (20 osallistujaa) kouluttajat 26.11.2010 Seinäjoki (21 osallistujaa) testaajat
Vastuhenkilö	Teemu Hauhia
Yhteistyötaho: Kasvinsuojeluseura, Mavi, MTT, ProAgria	

Toimintalinja 3 Maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistaminen ja maaseutualueiden elämänlaatu

9. Teemoittaiset hanketreffit	
Sisältö ja oppimistavoite	tavoitteena hyvien käytäntöjen välittäminen teemoittain, yrittäjyyden edistäminen hanketyön avulla, keskustelu, mitä tapahtuu ympäri Suomea, minkälaisia tuloksia on saatu aikaiseksi, mitkä ovat kehittämisen kohdat
Kohderyhmä	teemoittain hankevetäjät sekä toimialojen toimijat ja viranomaiset
Osallistujamäärä	412
Toteutustapa	Alueelliset tilaisuudet eri teemoilla: luovat alat, nuoriso, ruoka ja matkailu, elintarvikeala.
Paikka ja ajankohta	Luovat alat: 27–28.1 Tampere (194 osallistujaa) Nuoriso: 15.–16.11. Joensuu (38 osallistujaa) Elintarvike: 2.–3.11 Lahti (80 osallistujaa) Ruoka ja matkailu: 8.–9.12., Turku (100 osallistujaa)
Vastuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho: ohjelman toteuttajat, Luova Suomi, Luova Tampere, kulttuuriteemaryhmä, OPM, KOKO Luovien alojen verkosto, RuokaSuomi, matkailuteemaryhmä, TEM Toimialapalvelu	

10. Osallistuva kylä -kyläsuunnitelmien ohjaamiskoulutus	
Sisältö ja oppimistavoite	osaamisen lisääntyminen, kyläsuunnitelmien sisällön kehittäminen ja käytettävyyden lisääminen, ajantasaistaminen, menetelmien opettaminen, kyläsuunnitelmien päivittäminen ja soveltaminen kuntien strategiaan, yhdistyksen taloussuunnittelu, konkreettiset tavat käytännön esimerkkien avulla esim. kylämatkailu osana kyläsuunnitelmista, uusia avauksia, kestävä kehitys
Kohderyhmä	kylähankevetäjät, kyläyhdistyksen puheenjohtajat, kyläasiamiehet
Osallistujamäärä	45
Toteutustapa	alueelliset seminaarit
Paikka ja ajankohta	Lapua 20.–21.4. (13 osallistujaa) Lappeenranta 2.11. (32 osallistujaa)
Vastuhenkilö	Hans Bergström
Yhteistyötaho: MMM, Mavi, Maa- ja kotitalousnaiset / ProAgria, Etelä-Karjalan kylät ry	

11. Voimistuvat kylät -kampanja		
Sisältö ja oppimistavoite	Paikallistoimijoiden omarahoitusmuotojen kehittäminen ja lisääminen. Kampanjan aikana pyritään parantamaan paikallistoimijoiden valmiutta lisätä alueen elämänlaatua ja elinvoimaa.	
Kohderyhmä	paikallistoimijat, yhdistykset, kylätoimijat, kyläasiamiehet, toimintaryhmät, kuntien viranomaiset ja muut asiasta kiinnostuneet	
Osallistujamäärä	520	
Toteutustapa	Koulutuskokonaisuus koostuu 1–2 päivän tilaisuuksista. Voimistuvat kylät -kampanja kestää aina vuoteen 2012 saakka. Syksyn aikana toteutettiin 8 alueellista tilaisuutta.	
Paikka ja ajankohta	Asikkala 3.–4.9.2010 (98 osallistujaa) Kannonkoski 10.–11.9.2010 (57 osallistujaa) Somero 1.–2.10.2010 (51 osallistujaa) Mikkeli 8.–9.10.2010 (45 osallistujaa)	Hyvinkää 22.–23.10.2010 (101 osallistujaa) Tornio 29.–30.10.2010 (51 osallistujaa) Kitee 12.–13.11.2010 (54 osallistujaa) Kouvola 19.–20.11.2010 (63 osallistujaa)
Vastuhenkilö	Hans Bergström	
Yhteistyötaho: YTR, SYTY, Suomen Kuntaliitto, seurakunnat, Maaseudun Sivistysliitto, Leader-toimintaryhmät		

12. Maaseutumatkailun laadun kehittäminen	
Sisältö ja oppimistavoite	maaseutumatkailun majoitustilojen yleisvaikutelman arviointiin liittyvän koulutussaineiston laatiminen ja kouluttajakoulutuksen järjestäminen
Kohderyhmä	maaseutumatkailun majoitustilojen yleisvaikutelman arviointia tekevät tahot
Osallistujamäärä	18
Toteutustapa	kaksi kahden päivän työseminaaria, toteuttajana Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry
Paikka ja ajankohta	ensimmäinen tilaisuus 27.–28.4.2010 Pertunmaalla ja toinen 31.8.–1.9.2010 Piikkiössä
Vastuhenkilö	Sanna Puumala
Yhteistyötaho: Maa- ja kotitalousnaisten Keskus	

13. Kyläsuunnittelutreffit	
Sisältö ja oppimistavoite	antaa ja saada vertaistukea ja työkaluja kyläsuunnittelun ohjaamiseen. Käynnistää kyläsuunnittelun tuotekehitystä, pohtia mekanisme, miten kyläsuunnittelu kytketään osaksi kunta- / aluesuunnittelua ja ratkaista, onko asiaa syytä edistää jatkossa valtakunnan tasolla
Kohderyhmä	kyläasiamiehet, kyläsuunnittelun asiantuntijat, kunnissa kylien kanssa työskentelevät
Osallistujamäärä	73
Toteutustapa	2 päivän seminaari
Paikka ja ajankohta	23.–24.11, Forssa
Vastuhenkilö	Hans Bergström
Yhteistyötaho: Kylä välittää -hanke, Suomen Kylätoiminta ry, Maaseudun Sivistysliitto	

Toimintalinja 4 Leader

14. Leader-metodin kehittämisprosessi	
Sisältö ja oppimistavoite	Leader-metodin kehittäminen osallistavasti. Sisältönä oli toimintaryhmätyön valtakunnalliset ja alueelliset haasteet sekä tulevaisuuden toimintaehdotukset. Tavoitteena oli varmistaa toimintaryhmätyön toimivuus ja tukea paikallisen toimintaryhmätyön elinvoimaisuutta. Prosessi alkoi syksyllä 2009 ja jatkui vuoden.
Kohderyhmä	toimintaryhmien työntekijät ja hallitusten jäsenet, toimintaryhmätyön hallintoviranomaistahot, MMM, Maaseutuvirasto, ELY-keskukset, kunnat sekä toimintaryhmätyöhön perehtyneet tutkijat
Osallistujamäärä	104
Toteutustapa	Kaksi valtakunnallista seminaaria, neljä aluetilaisuutta ja lisäksi Leader-metodia työstetään myös verkossa. Pohjana metodin kehittämistyössä ovat vuonna 2009 pidetyt Heureka ja Dipolin seminaarit. Verkko-työskentelyssä hyödynnetään jo perustettua www.leadermetodi.fi -sivustoa.
Paikka ja ajankohta	Vääksy 11.–12.5.2010 (16 osallistujaa) Leppävirta 19.–20.3.2010 (24 osallistujaa) Kauhava 29.–30.4.2010 (27 osallistujaa) Oulu 18.–19.5.2010 (16 osallistujaa) Verkkoseminaari 16.6.2010 (21 osallistujaa) Helsingin päätösseminaari 7.10.2010 (105 osallistujaa)
Vastuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho: Ruralia-instituutti, Lönnrot-instituutti ja Otavan Opisto	

15. Toimintaryhmätyön laatupäivä	
Sisältö ja oppimistavoite	Antaa toimintaryhmille tietoa laatu- ja johtamisjärjestelmistä sekä kehittää toimintaryhmätyön laatu- ja johtamisjärjestelmiä.
Kohderyhmä	toimintaryhmät
Osallistujamäärä	49
Toteutustapa	laatuseminaari
Paikka ja ajankohta	Helsinki 10.2.2010
Vastuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho: Kärki-LEADER, Keski-Karjalan JETINA	

16. Toimintaryhmätyön moduulikoulutukset	
Sisältö ja oppimistavoite	Toimintaryhmätyön periaatteet ja arki. Koulutuksen tavoitteena oli varmistaa toimintaryhmien uusien henkilöiden tasalaatuinen ja laadukas perehdyttäminen ja päivittää jo mukana olevien henkilöiden tietoja ja taitoja tehdä paikallislähtöistä maaseudun kehittämistyötä.
Kohderyhmä	Toimintaryhmätyöhön mukaan tulleet uudet henkilöt: toimintaryhmien hallitusten jäsenet, toiminnanjohtajat, hankesitteerit ja kirjanpitäjät.
Osallistujamäärä	134
Toteutustapa	Moduuli toteutetaan vuosien 2009–2010 aikana siten, että syksyllä 2009 järjestetään kaksi tilaisuutta, jotka täydentyvät keväällä 2010 kolmella tilaisuudella.
Ajankohta / Kesto	Hämeenlinna 19.–20.10.2009 (26 osallistujaa) Oulu 23.–24.11.2009 (25 osallistujaa) Kajaani 25.–26.1.2010 (30 osallistujaa) Helsinki 15.–16.3.2010 (25 osallistujaa) Helsinki 19.–20.4.2010 (28 osallistujaa)
Vastuuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho: Lönnrot-instituutti	

17. Leader-toimintaryhmien uusien hallitusten jäsenten koulutuspäivät	
Sisältö ja oppimistavoite	hallitustyöskentelyn laadun kehittäminen, Leader-periaatteiden esittely, hallituksen vastuut ja velvollisuudet
Kohderyhmä	toimintaryhmien hallitukset
Osallistujamäärä	84
Toteutustapa	kolme aluetilaisuutta
Paikka ja ajankohta	Maarianhamina 23.1.2010 ruotsinkielinen tilaisuus (11 osallistujaa) Tampere 17.4.2010 (38 osallistujaa) Siilinjärvi 8.5.2010 (35 osallistujaa)
Vastuuhenkilö	Juha-Matti Markkola, Hans Bergström
Yhteistyötaho: Leader Åland, Ahvenanmaan maakuntahallitus, MMM, Mavi, toimintaryhmät, maaseutuverkostoyksikkö, Landskapsregeringen, Aktion Österbotten, I samma båt rf, Siro-law	

18. Leader-toimintaryhmien hallitusten puheenjohtajiston tapaaminen	
Sisältö ja oppimistavoite	hallitustyöskentelyn hyvien käytäntöjen levittäminen, verkostoituminen, Leader-periaatteet, hallitusten vastuut ja velvollisuudet, säädösten ja ohjeiden tuntemus
Kohderyhmä	toimintaryhmien hallitusten puheenjohtajistot
Osallistujamäärä	30
Toteutustapa	seminaari
Paikka ja ajankohta	Tampere 16.4.2010
Vastuuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho: MMM	

19. Maksatuskoulutusta toimintaryhmille ja ELY-keskuksille

Sisältö ja oppimistavoite	maksatusten hyvät käytännöt ja hyvien maksatuskäytäntöjen esille tuominen
Kohderyhmä	ELY-keskusten ja toimintaryhmien henkilöstö
Osallistujamäärä	216
Toteutustapa	alueelliset seminaarit
Paikka ja ajankohta	Pori: 25.–26.3.2010 (58 osallistujaa) Joensuu: 24.–25.5.2010 (53 osallistujaa) Oulu: 26.–27.8.2010 (55 osallistujaa) Kouvola: 16.–17.9.2010 (50 osallistujaa)
Vastuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho:	Mavi/Maksatusyksikkö, MMM

20. Leader-toimintaryhmien yhteistapaamiset

Sisältö ja oppimistavoite	Toimintaryhmyön ajankohtaiskatsaus. Keskustelua toimintaryhmyön ajankohtaisista teemoista ja asiakokonaisuuksista.
Kohderyhmä	toimintaryhmien toiminnanjohtajat
Osallistujamäärä	170
Toteutustapa	seminaarit
Paikka ja ajankohta	Helsinki 11.2.2010 (osallistujia 65) Hämeenlinna 4.5.2010 (toteutettiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman neuvottelupäivien yhteydessä) Helsinki 8.10.2010 (105 osallistujaa)
Vastuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho:	MMM, Mavi

Muut verkostotapahtumat**21. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman neuvottelupäivät**

Sisältö ja oppimistavoite	Ministeriön ja paikallisten / alueellisten toimijoiden keskinäisen vuoropuhelun, palautteenannon ja kokemusten vaihdon edistäminen. Neuvottelupäivät olivat läpileikkaus kaikkien toimintalinjojen 1–4 tilanteeseen: missä on onnistuttu, missä on vielä parannettavaa.
Kohderyhmä	paikalliset ja alueelliset maaseudun kehittäjät
Osallistujamäärä	252
Toteutustapa	kahden päivän seminaari
Paikka ja ajankohta	Hämeenlinna 4.–5.5.2010
Vastuhenkilö	Sanna Puumala
Yhteistyötaho:	MMM ja Mavi

22. Yrittäjyyden laivaseminaari – Riski on mahdollisuus	
Sisältö ja oppimistavoite	riskien hallinta maaseutuyrittäjyydessä, maaseutuyrittäjyys ja riskit
Kohderyhmä	maaseutuyrittäjät, yrittäjyyden kehittäjätahot
Osallistujamäärä	118
Toteutustapa	laivaseminaari
Paikka ja ajankohta	laivaseminaari 1.–3.2.2010
Vastuuhenkilö	Hans Bergström
Yhteistyötaho: MTK, Ruotsin maaseutuverkostoyksikkö, LRF, Hushållningssällskapens förbund, Tillväxtverket	

23. Maaseminaarit	
Sisältö ja oppimistavoite	kv-yhteistyön kehittäminen, aluenäkökulma, toimintaryhmätyö, maaseudun kehittämisohjelmat ja kv-hankkeet eri maissa
Kohderyhmä	kv-toimijat
Osallistujamäärä	79
Toteutustapa	seminaarit ja laivaseminaari
Paikka ja ajankohta	Kaustinen, Puola-maaseminaari 3.–4.2.2010 (12 osallistujaa) Ruotsin-laivaseminaari, "Leader-risteily" 10.–12.3.2010 (48 osallistujaa) Pori, Italia-maaseminaari 2.–3.11.2010 (19 osallistujaa)
Vastuuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho: Ruotsin maaseutuverkostoyksikkö (laivaseminaari), Pirityiset, Puolan maatalousministeriö, Puolan suurlähetystö	

24. kv-koordinaattoreiden tapaamiset	
Sisältö ja oppimistavoite	kv-osaamisen ja hyvien käytäntöjen välittäminen, ajankohtaiset kv-asiat
Kohderyhmä	toimintaryhmien kv-vastaavat
Osallistujamäärä	49
Toteutustapa	yhteistapaamiset 2x1 päivä
Paikka ja ajankohta	Kaustinen 4.2.2010 Juankoski 9.–10.8.2010 Pori 3.11.2011
Vastuuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho: Toimintaryhmät	

25. Focus-ryhmä 3 -tapaaminen	
Sisältö ja oppimistavoite	Leader-alakomitean alaisen Focus-ryhmä 3:en tapaaminen. Focus-ryhmä 3:en tavoitteena oli keskustella ja ratkoa Leaderin kansainvälisiin hankkeisiin liittyviä haasteita, ajankohtaiset kansainväliset asiat.
Kohderyhmä	Focus-ryhmä 3:en jäsenet
Osallistujamäärä	25 (10 eri valtiosta)
Paikka ja ajankohta	Järvenpää 29.–30.3.2010
Vastuuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho: MMM, Mavi, Contact Point, Viron verkostoyksikkö	

26. Maaseutugaala 2010	
Sisältö ja oppimistavoite	Tavoitteena on hyvien käytäntöjen esille tuominen. Maaseutugaalan yhteydessä järjestettiin maaseudun kehittämisen juhlatilaisuus, jossa nostetaan esille vuoden saavutuksia, hyviä käytäntöjä ja julkistetaan Parhaat käytännöt 2010 -kilpailun voittajat.
Kohderyhmä	maaseudun kehittäjät: toimintaryhmät, hankevetäjät, ELY-keskukset
Osallistujamäärä	312
Toteutustapa	yhden päivän seminaari / juhlatilaisuus
Paikka ja ajankohta	Helsinki 7.10.2010
Vastuuhenkilö	Kirsi Hakoniemi ja Teemu Hauhia
Yhteistyötaho: ohjelman toimijat	

27. Ruotsinkielisten sidosryhmien verkottaminen	
Sisältö ja oppimistavoite	sidosryhmien verkottaminen, vuorovaikutteinen keskustelu maaseudun kehittämissuunnitelmien mahdollisuuksista
Kohderyhmä	ruotsinkieliset järjestöt ja viranomaistahot
Osallistujamäärä	17
Toteutustapa	alueelliset tilaisuudet
Paikka ja ajankohta	Helsinki 10.11.2010
Vastuuhenkilö	Hans Bergström
Yhteistyötaho: paikalliset sidosryhmät	

Opintomatkat

Maaseutuverkostoyksikkö järjestää sidosryhmien tarpeiden pohjalta teemakohtaisia opintomatkoja Suomessa ja Euroopassa hyvien käytäntöjen vaihtamiseksi ja vertaisryhmien löytämiseksi.

TL 1.

Maaseuturakentamiseen liittyvä opintomatka	
Sisältö ja oppimistavoite	maaseudun rakennusten uusiokäyttö
Kohderyhmä	ELY-keskusten rakentamisen asiantuntijat ja muut rakentamisen sidosryhmät
Osallistujamäärä	30
Toteutustapa	opintomatka Saksaan
Paikka ja ajankohta	Saksa 14.–18.9.2010
Vastuuhenkilö	Teemu Hauhia
Yhteistyötaho: ELY-keskukset, MMM, MAVI, Saksan maaseutuverkosto	

TL 2. TL3.

Kylämaiseman suunnitteluun, kyläsuunnitteluun ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvä opintomatka	
Sisältö ja oppimistavoite	kylämaiseman, lähiympäristön, kyläsuunnittelun ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät asiat
Kohderyhmä	kylähankevetäjät, kyläasiamiehet, maisemahoidon neuvojat
Osallistujamäärä	35
Toteutustapa	opintomatka Saksaan ja Itävaltaan
Paikka ja ajankohta / Kesto	Saksa–Itävalta, 17.–21.5.2010
Vastuuhenkilö	Teemu Hauhia, Hans Bergström
Yhteistyötaho: ProAgria, kyläasiamiehet, Saksan ja Itävallan maaseutuverkosto	

TL3.

Maaseudun kehittämissuunnitelmien toteuttamisen opintomatka	
Sisältö ja oppimistavoite	Tavoitteena oli hyvien käytäntöjen levittäminen ja verkostoituminen. Matkan sisältö koostui tutustumisesta maaseutuohjelman toteuttamiseen ja hallintoihin Hollannissa.
Kohderyhmä	ELY-keskusten ohjelmavastaavat
Osallistujamäärä	17
Toteutustapa	opintomatka Hollantiin
Paikka ja ajankohta	Hollanti. Matka suunniteltiin järjestettäväksi huhtikuussa 2010, mutta opintomatka peruuntui Islannin tuhkapilven vuoksi. Matka siirtyi syksyyn viikolle 41, 11.–14.10.2010.
Vastuuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho: ELY-keskukset, Hollannin maaseutuverkostoyksikkö	

TL 4.

Toimintaryhmätöiden opintomatka	
Sisältö ja oppimistavoite	verkostoituminen Irlannin toimintaryhmien kanssa, Irlannin Leader-toiminta, hyvät käytännöt
Kohderyhmä	toimintaryhmätöiden viranomaistahot ja toimintaryhmien henkilöstö, hallitusten jäsenet
Osallistujamäärä	21
Toteutustapa	opintomatka Irlantiin
Paikka ja ajankohta	Irlanti, 19.–24.9.2010
Vastuuhenkilö	Juha-Matti Markkola
Yhteistyötaho: Irlannin maaseutuverkostoyksikkö	

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Maaseutuverkoston muodostavat Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämissuunnitelmien toimijat. Toimijoita voivat olla esimerkiksi virkamiehet, yksittäiset ihmiset, yrittäjät, yhdistykset, neuvonta- tai etujärjestöt.

MAASEUTUVERKOSTO

maaseutuverkostoyksikkö

PL 167, 60101 Seinäjoki
www.maaseutu.fi